

Nr 268.

Av herr **Senander m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 137, med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 17 april 1940 (nr 223) om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordningen) m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 137 föreslås viss provisorisk höjning av till inkallades familjer utgående familjepenning enligt krigsfamiljebidragsförordningen den 17 april 1940 samt familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen den 17 maj 1940.

Samtliga civila och militära myndigheter, som yttrat sig i frågan, är eniga om att en höjning av familjebidragen är motiverad med hänsyn till den ökning av levnadskostnaderna, som inträtt sedan de nu gällande bidragstarifferna fastställdes. Meningarna är emellertid i ett par punkter delade angående höjden av den ifrågasatta ökningen. Redan Sociala försvarsberedskapskommitténs förslag, som går ut på större höjning än den av Kungl. Maj:t i propositionen föreslagna, är otillräckligt om man jämför med ökningen av levnadskostnaderna. Sålunda föreslår kommittén i fråga om krigsfamiljebidragsförordningen en höjning med 25 öre per dag för inkallads hustru (husföreståndarinna), motsvarande cirka 12 procent, 25 öre för "annan familjemedlem över 16 år", motsvarande 20 procent samt 15 öre för "annan familjemedlem under 16 år", motsvarande 19 procent förhöjning.

I sitt yttrande har Socialstyrelsen anfört, att livsmedelspriserna från den 1 september 1939 till den 1 februari 1941 utvisar en genomsnittlig stegring av 28 procent. En rad övriga livsförnödenheter (kläder, skor o. dyl.) har stigit ännu mera. Lägges därtill omsättningskatten, kommer man upp till en ökning av de livsförnödenheter, för vilka familjebidraget är avsett, på minimum 30 procent. Siffran är snarast i underkant.

De av Socialstyrelsen anförda siffrorna motiverar sålunda en större höjning av familjebidragen än den av Sociala försvarsberedskapskommittén ursprungligen föreslagna. Socialstyrelsen understryker också i sitt yttrande det behjärtansvärda i en höjning:

"Den redan inträdda förhöjningen av levnadskostnaderna är sålunda betydande, och prisstegringen visar alltjämt tendens att fortgå. Med hänsyn härtill synes det nödvändigt att en skäligen kompensation beredes de inkallade i form av dyrtidstillägg å de fastställda bidragsbeloppen. Skälen härtill äro så mycket starkare, som dessa bidrag redan från början i många fall tedde sig väl snävt tillmätta för beredande av en någorlunda tillräcklig försörjning för de värnpliktigas familjer. En stor del av dem har till följd av den stigande fördyringen

av olika slags viktigare livsförnödenheter efter hand försatts i ett bekymmersamt läge.”

Efter detta i och för sig riktiga konstaterande om behovet av skälig kompensation föreslår Socialstyrelsen — *en sänkning* av de ändå otillräckliga bidrag som Sociala försvarsberedskapskommittén föreslagit. Den motivering, som Socialstyrelsen därvid synes ha följt, uttryckes i meningen:

”Det må nämligen beaktas, att de värnpliktigas familjer lika litet som övriga medborgare böra kunna hävda någon rätt till full kompensation för den inträdda prisstegringen.”

Detta är ett hån mot dem, som verkligen får bringa tunga offer för försvarsberedskapen. Om några medborgare har rätt till kompensation för dyrtiden, så är det de inkallade och deras familjer.

Chefen för försvarsdepartementet har vid utformningen av det slutgiltiga förslaget följt Socialstyrelsens nedprutning tvärtemot Sociala försvarsberedskapskommitténs förslag, som understötts av överbefälhavaren och samtliga militärmyndigheter och civila myndigheter som avgett yttrande.

Inkallelserna skapar stora ekonomiska svårigheter i tusentals arbetarhem. Ett familjebidrag ägnat att hålla åtminstone de värsta dagliga bekymren borta från de inkallades familjer är — för att citera försvarsministern själv — av minst lika stor ”betydelse för de värnpliktigas trivsel och därmed för andan inom krigsmakten” som höjningen av de värnpliktigas dagavlönning.

Vi anser, att de inkallades familjer skall beredas full kompensation för de ökade levnadskostnaderna och har vid beräkningen av nedanstående förslag utgått ifrån en fördyring med i runt tal 30 procent. De av oss föreslagna ökningarna har uträknats genomsnittligt på de tre olika dyrortsgrupperna. För att gardera de inkallades familjer för framtida prisstegringar anser vi vidare, att tillägget bör utgå som särskilt dyrtidstillägg, avsett att ökas allteftersom levnadskostnaderna ökas, samt att ökningarna automatiskt inräknas i det grundbelopp, som utgår utan särskild behovsprövning.

Med hänvisning till vad vi sålunda anfört hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta,

att familjepenning enligt krigsfamiljebidragsförordningen den 17 april 1940 omedelbart höjes med 60 öre per dag för hustru (husföreståndarinna), 40 öre per dag för annan familjemedlem över 16 år och 25 öre per dag för annan familjemedlem under 16 år;

att familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen den 17 maj 1940 höjes med 95 öre, 45 öre och 25 öre för motsvarande kategorier;

att dessa höjningar utgå som särskilt dyrtidstillägg, som automatiskt inräknas i det utan behovsprövning utgående grundbeloppet; samt

att sådana bestämmelser införas i nämnda förordningar, att dyrtidstilläggen, med ledning av Socialstyrelsens levnadskostnadsundersökningar, för varje kvartal regleras så att bidragens köpkraft ständigt bibehålles.

Stockholm i mars 1941.

K. Senander.

H. Hagberg.

Set Persson.
